ՔՍԱՆԵՐԵՔԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ — 1610 — ՇԱԲԱԹ — 16 — ՆՈՅԵՄԲԵՐ — Ն. Տ. — 28 — ՆՈՅԵՄԲԵՐ — 1874

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 8 Մէճ.
» Գաւառաց » 10 Մէճ.
Վեցամսեայ Կ. Պոլսոյ » 4 Մէճ.
» Գաւառաց » 5 Մէճ.
Բաժանորդութեան թերթի գին 60 փարա
Յանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ, երկու անգամի համար 2 ղուրուշ, աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կ'ըլլայ:

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս գացած լրագրաց ետ առնուիլը խմբագրութեան վրայ է:
Լրագրոյս վերաբերեալ ամեն յօդուած որ եւ իցէ գրութիւն խմբագիր —Յովհաննէս պէտք ուղղուի, Կ. Պոլիս, Չինիլի խան, Մասիսի գրասենեակը:
Համառ ձախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 16 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզ 25 Նոյ.

Պ. Թիէր՝ վերադարձու. Իտալիա ըրած ուղեւորութենէն:

Կայսրութեան օրով նախարարական պաշտօն վարող Պ. Քլեման Ջիւվէրնիէ Սպանիոյ հօլային Պանքային գործին մէջ դրամական խարդախութիւն ըրած ըլլալու յանցանօք երկամեայ բանտարկութեան և 500 ֆրանք տուգանաց դատապարտեցաւ:

Ռուսիոյ կայսրուհին Անգղիայէն հոս հասաւ, և երկուշաբթի Սան—Ռեմօ (Ճէնովայի ծովածոցին մէջ) պիտի երթայ ձմեռն անցունելու:

Ալժէրիի մէջ յուզմունք ելած ըլլալուն զրոյցը սուտ կը հանուի:

Նախարարութիւնն ամբողջապէս պիտի ներկայանայ ազգային ժողովին գումարման օրը:

Պէրլին 25 Նոյ.

Արնիմ կոմսին թոյլ կը տրուի իր պալատէն դուրս ելնել առանց հսկողութեան:

Փարիզ 25 Նոյ.

Ներքին քաղաքական վիճակին երեւոյթը պարզ չէ: Կ'երեւի թէ ներկայ նախարարութիւնը մինչեւ Ծնունդ մնայ: Հաւանական է նաեւ որ սահմանադրական խնդիրն ալ յապաղի:

Պ. Ժիւլ Սիմոն՝ ձախակողմեան երեք կուսակցութիւններն 'ի ժողով գումարեց, որպէս զի՝ եթէ հնար է՝ միացնէ զանոնք:

Դաւիթէ 25 Նոյ.

Կը հաստատեն թէ յաւաջիկայ յունվ. 27ին, որ Խոփլին անին նախընթաց օրն է, դատական խառն ատեանները պիտի բացուին:

Լոնտրա 26 Նոյ.

Օսմ. Քոնս.	44 7/16	
Փոխ	1865	
»	1869	53 3/4
»	1871	—
»	1872	83 1/2
»	1873	51 17/6
Նոր փոխառութիւն	1 —	
Անգղ. Քոնս.	93 3/16	

Լիվէրբուլ 26 Նոյ.

Բամպակ Միտլինկ—Օրլէան 8 1/8—1/4
» Ֆայր Տօլէրան 5 1/8 —
Ծախուած 10000 հակ:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Մալաթիոյ կառավարիչ Վէյսի փաշան Մուսուլի կառավարիչ անուանեցաւ:

Պոլուի կառավարիչ Խալիլ փաշան Խոնիայի կառավարիչ անուանեցաւ:

Վեհ. Սուլթանն իւր անձնական գանձէն 20000 լիրա շնորհեց 'ի նպաստ Փոքր Ասիոյ սովատանջ ժողովրդոց:

Միանգամայն իւր զինակիրներէն Ջօմէր պէյը Փոքր Ասիա զրկեց որպէս զի սովեալ երկիրները պտըտելով՝ ժողովրդոց վիճակը լաւ մը հասկընայ և մանրամասն տեղեկագիր մը բերէ Ն. Վեհափառութեան:

Ոստիկանութեան նախարար Վըսեմ. Հիւսնի փաշան դրամանենգներու ընկերութեան մը հետքը գտնելով, զանոնք ձեռք ձգելու համար պէտք եղած ամեն միջոց անօրինած է: Իմացեր է, որ Մ. Հ. անուն Օսմանեան հպատակ մը գլուխ եղեր է այդ չարարուեստ ընկերութեան, և Գաղղիա երթալով դրամանենգութեան մեքենայ մ'ապսպրեր է Փարիզ մեքենագործի մը՝ 150 նաբօլէոն կանխիկ վճարելով:

Վաւնոյի վերջին թղթատար շոգենաւը չորեքշաբթի օրը մայրաքաղաքս մեկնելու վրայ եղած միջոցին, նամակաց և լրագրաց ծրարները չգտնուելով տանող մակոյկը հովին բռնութենէն ասդին ի վերայ դարձաւ, և ծրարները ծովը թափելով թրջեցան: Այս պատճառաւ չկրցին նոյն օրը զրկուիլ, և երկու օր յորմայէ ետեւ՝ երէկ Ռուսճուգ զրկուեցան:

Լա Թիւրքի լրագիրն հետեւեալ կերպիւ կը պատմէ Բերայի Մարանիօզ փողոցը տան մը բակին մէջ խեղդամահ եղած մարդ մը գտնուելուն դէպքը:

Գաղղիացի ընտանիք մը՝ որ յիշեալ տունը կը բնակէր, տունէն ելնել ուզելով, կարասին փոխադրելու համար բեռնակիրներ կը կանչէ, անոնք ալ չափազանց վարձ կը պահանջեն: Տանը պահպանութիւն ընող հայ բեռնակիր մը կը յայտնէ անոնց առջեւ թէ ուրիշներով փոխադրելն աւելի աժան և դիւրին կրնայ ըլլալ:

Տանուտէրն այս միջոցը լաւագոյն գտնելով բեռնակիրները կը ճամբէ և ուրիշ բերել կուտայ: Սակայն կարասեաց մէկ մասը նոյն օրը չկրնալով փոխադրել, հայ բեռնակիրն պատուէր կըլլայ որ գիշերը տանը մէջ կենայ և պահպանութիւն ընէ:

Հետեւեալ առաւօտուն կանուխ քանի մ'անցորդք կը նշմարեն որ տանը դուռը բանաբարուելով բացուած էր, և ներս նայելով կը տեսնեն որ խեղճ պահապանը բակին մէջ փռուած էր:

Անմիջապէս ոստիկանութեան իմաց տրուելով, տեղեկագիր մը շինուեցաւ, և գործը քննուելով քանի մը բեռնակիրներ բռնուեցան, որոց վրայ կասկածներ ծանրացած են:

Լէվընթ Հէրըլտի մէջ կ'կարդանք թէ Սիրիոյ Բէյրութաշար քաղաքին մէջ պահպանութիւն ընող զինուորականներէն ոմանք ամերիկացի քարոզչաց տունը կոխած և հոն գտնուող անձանց բռնութիւն ըրած ըլլալով, Ամերիկայի դեսպանն ուզղապէս Մեծ—Եպարքոսին դիմեր և հատուցում խնդրեր է: Ն. Բարձրութիւնն ալ սաստիկ զայրանալով այս ապօրինութեան վրայ, հեռագրով հրաման դրկեր է Սիրիոյ կուսակալ Խասա փաշային, որ վերոյիշեալ զինուորականները բռնէ բանտարկէ: Միանգամայն Ամերիկայի դեսպանին երկրորդ թարգմանն հինգշաբթի օրը մայրաքաղաքէս Լաթաքիէ գնացեր է այս դէպքին վրայ մանրամասն և ճշգտեղեկութիւն առնալու:

Ասկէց քանի մը շաբաթ առաջ՝ Պէշիկթաշ՝ ատճիկ ներքինիի մը տունը բնակող հելլենացի ընտանիքի մը 14—15 տարեկան աղջիկը ներքինիին գործակալէն առեւանգուելով Կ. Պոլիս բերուեր և հոն մահմէտական կրօնքն ընդունելով ամուսնացեր էր գործակալին հետ: Մայրաքաղաքիս Հելլենական դեսպանն այս դէպքն իմանալով՝ բողոքեց առ Բ. Դուռն, և անչափահաս աղջկան կրօնափոխութիւնն ու ամուսնութիւնն իբրեւ ոչինչ և չեղեալ համարելով, ետ տրուիլը պահանջեց: Իսկ աղջիկը կը յայտարարէ թէ ինք Մահմէտական կրօնքն ընդունած է և Մահմէտական մնալ կուզէ: Դեսպանը մինչ չըներ անչափահաս աղջկան այս յայտարարութիւնը, և իր պահանջման վրայ կը պնդէ: Հետեւաբար բանակցութիւնը կը շարունակէ Բ. Դրան և դեսպանատան մէջ:

Պոմպայէն Թրիէստի Օսերվաթօրէ լրագրին գրուած նամակ մը կը ծանուցանէ թէ Պաղտատի կողմերը ժանտախտ երեւան ելնելով, Պարսկաստանէն Հնդկաստան գնացած բարընաւերն ու ճանապարհորդները քառանթինայի ենթարկուեր են:

Խափանեալ Բասիրէ տ'Օրիան լըրագրին արտօնատէր Պ. Հանրի Երկու անգամ 'ի դատ հրաւիրուեցաւ Կ. Պոլսոյ պատժական ատենէն, բայց չներկայացաւ՝ պատճառելով թէ հրաւէրն իր ձեռքն մէջ կանոնաւոր չէ եղեր: Այսօր երրորդ անգամ հրաւիրուած է:

Հինգշաբթի երեկուան Լէվընթ Հէրալտի մէջ հետեւեալ տողերը կը կարդանք:

«Ցաւելով կիմանանք թէ Ճնիկուրիի շրջականերն արդէն երկու ամսւոյ չափ բարձրութեամբ ձիւն ինկեր և Եօզղատէն կեսարիա հեռագրական հաղորդակցութիւններն ընդմիջեր են: Օգնին այս կանխահաս խստութիւնը սարսափելի կերպիւ կը ծանրացնէ սովատանջ ժողովրդոց վիճակը: Կեսարիայէն Նոյեմբեր 9 (յառ.) թուով նամակ մը կը ծանուցանէ թէ օգնութեանց մասնաժողովին գործակատարներն ամեն օր հաւասար չափով հոց կը բաժնեն Թուրքաց, Հայոց և Յունաց: Նոյ. 11 թուով ուրիշ նամակ մ'ալ կը հաստատէ թէ կառավարութիւնը կեսարիոյ մէջ օգնութեան դրութիւն մը դեռ հաստատած չէ »:

Ոնցեալները Մալաշի կողմէն երկու քոյր Թրքուհիք եկած էին Կ. Պոլիս, Աչքէ և Լմինէ, երկուքն ալ մուրացող:

Ցիշեալ կանայք ն անցեալ ուրբաթ օրը Վեհ. Սուլթանին ալերսադիր տըւին մզկիթէն ելած միջոցին. Նորին Վեհափառութիւնն ալ անմիջական 250 ական ղըշ կարգեց անոնց: Ցեռոյ երկու մուրացող քոյրերը Բարձր-Մայր Թագուհւոյն տրուելով պարգեւներ առին:

Հինգշաբթի օրը Բէրա Թագսիմէ մօտ Բիւրտ մ'և Պարսիկ մ'իրարու հետ կռուելով, Պարսիկը փայտով մը զարկաւ Բիւրտին, Բիւրտն ալ դանակով զարկաւ Պարսիկը մահացու կերպիւ:

Չորեքշաբթի օրը Բէրա Գըլ—Պուրնու բռնած փողոցն հրդեհ պատահելով երեք տուն այրեցաւ:

Նոյն գիշերը Պէյքօզի Տէքիմհանէն ալ մէջէն բռնկելով այրեցաւ:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
ԵՍՀԱՄԸ ՈՍՄԱՆԻԷ

14 Նոյ.	ուրբաթ	իրիկուն	49. 4
16 »	շաբաթ	առաւօտ	
		բացուեցաւ	48 35
		կէս օր	48 33

Կ. Պոլիս 15 Նոյ.

Սօսիէթէ Ժէնէրալի բաժինք Անգղ. լիր.			7 11
« փախանակութեան »			5.20
Կ. Պոլսոյ Պանքային »			5. 8
Քրէտի Ժէնէրալ »			11 16
Քրէտի Օսթրօ—Թիւրք			— —
Երկաթուղեաց հին	Ֆր.		127
Փոխ. 1863	»		346
» 1865	»	»	350
» 1869	»	»	274
« 1872	»	»	83
» 1873	»	»	262
Թրամուէյ	Օսմ. լիր		5 10

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ
15 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Անգղ. լիրա	ղուրուշ	110.30
Նաբօլէոն ոսկի	»	87 25
Խալիսի Օսմ.	»	89 10
Գուրշիդ	»	51. 22
Հինգ ֆրանք	»	—
Հինգնոց	»	104 30
Պըլինձ	»	128 10

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ազգային վարչութեան կրօնական ժողովը եկեղեցականաց բարե-

կարգութեան խնդրին 'ի հիմանէ նըկատողութեան առնելով, եկեղեցական վիճակի կոչուելու կամ նուիրապետական կարգաւ եկեղեցական բարձրագոյն աստիճաններ առնելու համար հարկ եղած պայմաններն ու հանգամանքներն որոշած և մեզ ղըրկած է 'ի հրատարակութիւն ։

Կը գովենք կրօնական ժողովոյ այս բարեխորհուրդ գործը, որ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ և ազգին ամենակարեւոր մէկ պէտքը լընելու կոչուած է, որովհետեւ եկեղեցականութիւնը, որ մեզ պէս կրօնական ազգի մը հոգին է, ագէտ ու անպիտան անձանց ապաստան մ'ըլլալէ դադրելով արժանաւորաց միայն մատչելի կ'ըլլայ այսուհետեւ ։ Միայն թէ, կրօնական ժողովոյ չինած կանոնն ազգին մէջ օրինաց ուժ ունենալու համար հարկ է որ երեսփոխանական ժողովոյ վաւերացման ներկայանայ նախ, և ապա գործադրութեան դրուի, ինչպէս որ կը պահանջէ Սահմանադրութիւնը ։

ՊԱՅՄԱՆՔ ԸՆԾԱՅԾՈՒԱՑ Ի ԿՈՉՈՒՄՆ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԻ

1° ՍԱՐԿԱՒԱԳ

Սարկաւագութեան ձեռնադրութիւն ընդունիլ փափաքող Դպիրը պիտի քննուի թէ ունի՞ հետեւեալ հանգամանքները ․

Ա․ Ըստ Առաքելոյն «լինել պարկեշտս, մի՛ երկբանս, մի՛ գինեսէրս, մի՛ ղօշաքաղս, այլ ունիցին զխորհուրդս հաւատոյ սուրբ միտօք, անարատք լիցին» ․ Ա․ Տիմ․ Գ․ 8 ։

Բ․ Օրինաւոր ծնողաց զաւակ լինելու և բարի վարուց վաւերական վկայագիր ունենայ ։

Գ․ Հայաստանեայց Եկեղեցւէն երբէք կրօնափոխութեան դիմած չլինի

Դ․ Քսան և հինգ տարին լրացուցած լինի ։

Ե․ Ժամասացութեան հմուտ լինի

Զ․ Ուսմանց ընթացքին վկայական ունենայ ։

Է․ Կրօնագիտութեան, Ս․ Գրոց և Քարոզագիտութեան հմտութիւն ունենայ ։

Ը․ Բնական պակասութիւն մը չունենայ ։

Թ․ Հոգեսիրութեան, ընկերսիրութեան, խաղաղասիրութեան, ժուժկալութեան և եկեղեցասիրութեան մէջ վկայեալ լինի ։

2° ՔԱՀԱՆԱՅ

Քահանայացուն պարտի ունենալ հետեւեալ հանգամանքները ։

Ա․ Երեսուն տարին լրացուցած լինի ։

Բ․ Եկեղեցական կանոնաց համեմատ ամուսնացեալ, կանամբի եւ ամուսնական յարկին պատիւը պահպանած լինի առողջ բարոյականաւ և պարկեշտ վարուք ։

Գ․ Ազգային լեզուի հմտութեան, և ըստ կարելւոյն՝ դպրոցական կըրթութեան վկայագիրն ունենայ ։

Դ․ Եթէ արուեստաւոր էր՝ իւրն արուեստակցաց բարի վկայագիրն ունենայ ։

Ե․ Եթէ վարժապետ էր, ո՛ր ընտանեաց կամ դպրոցաց մէջ պաշտօն վարած է՝ այն ընտանիքէն կամ հոգաբարձութիւններէն վկայագիր ունենայ ։

Զ․ Քրէական յանցանաց համար վկայեալ և իրաւացի դատապարտութիւն մը կրած չըլլայ ։

Է․ Որ եկեղեցւոյ վրայ պիտի ձեռնադրուի՝ այն եկեղեցւոյն Քահանայից դասէն և Թաղական խորհրդէն վկայագիր և խնդրագիր ունենայ ։

Ը․ Կրօնագիտութեան հմուտ լինի, մանաւանդ Ս․ Գրոց և Քարոզագիտութեան, և եթէ կարելի է՝ Եկեղեցական պատմութեան, մանաւանդ Ազգային Եկեղեցւոյ ։

Թ․ Ազգային Եկեղեցւոյ ժամերգութեան քաջահմուտ լինի ։

Ժ․ Հոգեսիրութեան, ընկերսիրութեան, խաղաղասիրութեան, ժուժկալութեան և եկեղեցասիրութեան մէջ վկայեալ լինի ։

3° ՎԱՐԴԱՊԵՏ

Կուսակրօն քահանայութեան նըւիրեալ Եկեղեցականէն կը պահանջուին հետեւեալ հանգամանքները ․

Ա․ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ կուսակրօն Քահանայք կամ Վարդապետք պարտին հետեւիլ կանոնաց Սրբոյ Հօրն մերոյ Գրիգորի Լուսաւորչին և այլոց Հայրապետաց մերոց։

Բ․ Գոնէ երեսուն տարին լրացուցած լինի՝ նախապէս ժամանակ մը աշակերտութեամբ անցուցած լինելով 'ի կրթութիւն և 'ի փորձ ։

Գ․ Եպիսկոպոսի մը կամ առաջնորդի մը հաւանութեան ներքեւ գըտնուի, և առաւելապէս՝ վանքի մը միաբանութեան անդամ լինի ։

Դ․ Բարոյականի մէջ անարատ լեալ, միանգամայն հաղեւէր, ծանրաբարոյ, խոնարհ, խոհեմ, համբերող, եղբայրասէր և աղքատասէր ըլլալուն վկայեալ լինի ։

Ե․ Հմուտ լինի Ազգային Պատմութեան և դպրութեան, և ըստ կարելւոյն՝ Տաճկերէնի կամ Եւրոպական լեզուի մը, և դպրոցի մը վկայագիր ունենայ ուսմանց ընթացից ։

Զ․ Կրօնագիտութեան հմուտ եւ Ս․ Գրոց քաջահմուտ լինի, նոյնպէս Ս․ Հարց և մանաւանդ Ազգ․ Եկեղեցւոյ Հայրապետաց դրուածոց եւ վարդապետութեան ներհուն, Եկեղեցական Պատմութեան մէջ վարժ, մանաւանդ Ազգ․ Եկեղեցւոյ Պատմութեան մէջ ։

4° ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

Ծայրագոյն իշխանութիւն ստանալու համար պէտք է առաջնորդ կամ Դեր—առաջնորդ ընդարձակ վարդապետ մը, կամ մասնաւոր արժանաւորութիւն մը ցուցած կամ օգտակար ծառայութիւն մը մատուցած լինի Եկեղեցւոյ ։

5° ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

Եպիսկոպոսացու վարդապետներէն կը պահանջուին հետեւեալ հանգամանքները ․

Անթերի կենցաղի ապացոյցներ տուած լինի բոլոր եկեղեցական ընթացիցը մէջ, և Առաքելոյն յեպիսկոպոսաց պահանջած կատարելութիւններն իւր վրայ փայլեցուցած լինի, այսինքն Անարատ լինի, արթուն, հեզ, պարկեշտ, հիւրասէր, ուսուցիչ, և այլն և այլն (Ա․ Տիմ․ և առ Տիտ)․ Նմանապէս Նիկիոյ Ս․ Ժողովոյն տրամադրած հանգամանքներն ունենայ ։

Բ․ Քաջահմուտ լինի Հին և Նոր Կտակարանաց և մանաւանդ Ազգային Եկեղեցւոյ վարդապետութեան, վարժ 'ի քաղաքականութեան, եւ եթէ կարելի է նաև յարտաքին ուսմանց մակացութեանց ։

Գ․ Հմուտ լինի Ազգ․ Պատմութեան և դպրութեան, և եթէ կարելի է՝ նաև Տաճկերէնի և Եւրոպական լեզուի մը ։

Դ․ Երեսուն և հինգ տարեկանէ վար չլինի ։

Ե․ Բաւական ժամանակ առաջնորդութիւն բրած լինի, և իր արժանաւորութիւնը փորձիւ և արդեամբ ցուցած ։

Զ․ Գաւառական ընդհանուր ժողովէն վկայագիր ունենայ՝ արժանաւորութեամբ այն վիճակին հովուելուն, և խնդրագիր եպիսկոպոսութեան ։

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Եպիսկոպոսութեան արժանի կը համարուին նաև այն Ծայրագոյն վարդապետներն, որ թէ և առաջնորդ չեն, բայց վերոյիշեալ Ա․ Բ․ Գ․ հանգամանքներն ունենալէն զատ՝ Եկեղեցւոյ և Ազգին մեծ ու նշանաւոր ծառայութիւններ ըրած են․ զորս կեդրոնական վարչութիւնը կը վարձատրէ եպիսկոպոսութեան վկայագիր տալով նոցա ։

Տուեալ 'ի հրատարակութիւն ի Դիւանէ կրօն․ ժողովոյ Ազգ․ Կեդր․ վարչութեան։ (Կնիք)

Հետեւեալ նամակն ու յօդուածը զոր Թրանսիլվանիայէն հայրենասէր պատուական ազգային մը գրկած է, մեր յարգոյ ընթերցողաց ուշադրութեանը կը ներկայացնենք ։

Թրանսիլվանիա, [illegible]
Նոյ․ 7/19 1874

Ազնիւ և ազգասէր լրագրապետ․

Կը խնդրեմ որ հետեւեալ ծանօթութիւններս ձեր աչալուրջ մտադրութեանը արժանի համարիք, ու ձեր՝ ամէն կողմ ազգին մէջ ձեռքէ ձեռք անցնող ազգօգուտ լրագրին միջոցաւ հրատարակելու բարեհաճիք, որպէս զի հեռ մ'ալ ազգերնիս աս կողմի հին ազգային գաղթականութեան կողմէն արձագանգ մը լսէ ու չկարծէ որ մեր աս կողմի հայերը մեր ընդհանուր ազգին ան երեւելի յեղափոխութեանց զխմազը անտարբեր աչքով կեցած կը դիտեն ։ Այլ մանաւանդ թէ մեր հին Հայաստանին գաւառներուն դպրոցական ու զինուորական յառաջխաղացութեան ուրախակից ու վշտակից ենք ։

Ձեր ցանկալի հրատարակութեանը ուրեմն սպասելով կը մնամ

Ձեր ազնուութեանը Խ․ Ծ․
Գրիգոր Յովսէփեան

Խրատամբ զարդած է իմաստունին մէկը թէ խելքի ու մաքի նախապաշարումը երեքօրեայ անօթի հիւանդութենէն աւելի չարաչար է, ինչու որ մարդուն կեանքը ներսէն կը հիւծէ կը մաշէ ու մարմինը տեսակ տեսակ հիւանդութեանց ընդունակ կ'ընէ ։

Մեր ազգը աս կերպ հիւանդութիւններէն զերծ բոլորովին ազատ չէ ։ Բայց ի զանազան նախապաշարմունքներէ և հին ու ծուռ ըմբռնումներէ, որք մանաւանդ մեր ծերոց միտքը կը գրաւեն, անի ծուռ ու չփոխ գաղափար մ'ալ մեր աս կողմի հայերուն վրայ, որն որ պատճառ տըւած է հեռու մնալու, կղզիացեալ կենալու և բնականապէս մաշուելու մէջ մնալով կորսուելու ։ Թրանսիլվանիական Հայ գաղթականութիւնը, որն որ ազգիս բաւական բազմաթիւ բաժիններէն մէկն է, անոր ամենապատուական մասէն մէկը կրնայ սեպուիլ, ինչու որ Եւրոպիոյ գոգը գտնուելուն՝ ըստ բաւականի զարգացած է քաղաքակրթութեամբ ու այլ և այլ դպրոցականական հրահանգներով, այնպէս որ իրենց մէջէն շատ քաջ ու բանիբուն պաշտօնատարներ ելած են ատեն ատեն, ինչպէս յայտնի է ։

Բայց մեր Կ․ Պոլսեցի Հայք կրնան ըսել թերեւս թէ ասկէց մեզի ինչ խեր կելլէ․ մեր Թրանսիլվանիացի ազգայինք իրենց ազգայնութեան հոգին ուրացած են, եւ թէ բոլորովին մահացած են և այլն, և մեզի խորթ աչքով կընային։ Այս ամենայն մեզի ծուռ ըմբռնում մը կ'երեւայ, ինչու որ Թրանսիլվանիոյ Հայք իրենց բնիկ Արեւելեան հայրենիքնութեան հոգին միշտ պահած են, այնպէս որ մեր արեւելեան ազգայիններէն մէկն այս կողմերը անցած, տեսնողին՝ մեծ գորով ու խանդաղակաթ սէր ցուցուցած են անոր. քանի անգամ որ Պարսկահայերէն ու Հայաստանի կողմերէն սատկ ժողվելու համար աս կողմերը մարդ եկած է, անոնց խնդրանքը չէ թէ միայն յուսակից, այլ և առատ դրամ ժողված ձեռքերնին յանձնած են ։ Մինչեւ ասի կրնա՞ն ուրանալ մեր Հայաստանի խեղճ ու աղքատ գերդաստանները ։ Բայց տեսէք որ աս կողմերը մի միայն այնպիսի աղքատ անձինք երեւցած են, ու միայն սատկ ժողվելու համար եկող դացող եղած է, ցաւալի ։ Մեր հարուստ ու մեծատուն ազգայինք՝ որ ամառները Փարիզ, Վիեննա կը ճամբորդեն, և ոչ հեռ մը մեր աս կողմի Հայ գաղթականութեան հայաքաղաքները նշմարելու արժանի համարած են, այն հարուստ ու հոյակապ Հայկական եկեղեցիները՝ որ Եղիսաբեթուպօլիս ու Սամոսուխվար, որ Վիեննայի երկաթուղւոյն հետ հաղորդութիւն ունի․ միայն Սամոսուխվար Քլաուզենպուրկէն քիչ մը կը հեռի ։ Այնպիսի հոյակապ եկեղեցիները տեսնել կ'ըսեմ, որոնց նմանը կրնամ ըսել թէ Ազգը Կ․ Պոլսոյ մէջ դժուար ցուցնէ․ այն ազգային ձեռագիրներն ու հին յիշատակարաններն աչքէ անցնել՝ որոնք քիչ շատ բանասէր մարդու մը հետաքրքրական են տեսնել ։ Արդ արդէ մեծ զարմացմամբ կարդացինք ձեր պատուական լրագրին մէջ որ Մեծարգոյ և Պատուական Հայր Մելքիսեդեկ վարդապետն, որ տարիէ տարի մը յառաջ այս կողմերը եկած էր, Թրանսիլվանիոյ հայոց քաղաքաց եօթն կողմէն միայն անցնելով իր հայրենիքը դարձաւ ։ Ես քանի՛ քանի անգամ աս Թրանսիլվանիոյ Հայոց ակումբներուն մէջ գտնուած ատեն իրենց մարդասիրութիւնն ու հիւրասիրութիւնը վայելած եմ, որ շատ անգամ իրենց գինեաց ուրախութեան բաժակը մեր ազգին ապագայ բարօրութեանը համար վեր վերցուցած խմած եմ ։

Բայց կըսեն թէ իրենց եկեղեցիներուն մէջ Մաճառերէն միայն քարոզ կուտան եւայլն եւայլն բնականապէս, ինչու որ անզական ու տիրող լեզուն աս կողմերը միայն Մաճառերէնն է, ինչպէս Կ․ Պոլիս ալ Տաճկերէնն է, որուն համար ալ Կաթոլիկ Հայոց ու Հասարակ եկեղեցիներուն մէջ միայն տաճկերէն քարոզ կ'ըսուի, եւ տաճիկ լեզուն մեր ազգային դպրոցաց մէջ գլխաւոր լեզուներէն մէկը կ'համարուի, այնպէս որ քիչ ընտանիք միայն գուցէ հանելով, շատ հայոց տուներուն մէջ [illegible] բաղդատաբար տաճկերէն լեզուն նախամեծար կը համարուի Այլ և հայերէն գրով տաճկերէն լրագիրներ ալ կը հրատարակուին դեռ մինչեւ այսօրուան օրս ։ Եւ միթէ ասոր համար մեր ազգը Կ․ Պոլիս տաճկացա՞ծ է կըսենք, ո՛չ, բնաւ լիցի։ Բայց հոս մեր կամացը դէմ դաւն ճշմարտութիւն մը պէտք ենք խոստովանիլ ։ Մեզի կերեւայ որ կաթոլիկութիւնը մեր Կ․ Պոլսոյ Հայ ընտանեաց մէջ, ինչպէս նաև Թրանսիլվանիոյ կաթոլիկութեան դարձած Հայերուն մէջ իրենց մայրենի յատուկ լեզուն մոռնալ և անոր տեղ Լատինականութիւնը խոթել ջանացած է, և սոսկ միմիայն Հռովմէական կեդրոնացուցման հոգին յառաջ եկած է․ այն է իւրաքանչիւր ազգերը 'ի մի ձուլելով իր կառավարութեան ազդեցութիւնը զօրացնել ու գերին ընել։ Վասն զի կ'տեսնենք որ ոչ—կաթոլիկ Հայերը միշտ իրենց մայրենի լեզուն ու ազգային հոգին ճշդիւ պահած են։ Ես այս տարուան Օգոստոս ամսուան մէջ [illegible] գործերուս պատճառաւ Հերմանշթատ երթալով, հոն ատեն գացի Հայ մը իմացայ, որ գրեթէ իւրաքանչիւր Հայաքաղաք երկու երեք Հայ եկեղեցիներ կը գտնուին Եղիսաբեթուպօլսոյ Մայր եկեղեցին, քաղաքին հրապարակին մէջ անոր չքեղ կառուցուած է, և Կ․ Պոլսոյ ամենաճոխ եկեղեցիներուն հետ կրնայ մրցիլ թէ որ չգերազանցեր ։ Եւ թէ պատարագը Հայերէն լեզուաւ կը մատուցուի, բայց ափսո՜ս որ Լատին գիրերով Երգերը յարմարցուած են, պատարագի յատուկ երգերէն տարբեր են ու երգեհոնով կերգուին։

Մնացեալը հետեւեալ Թուով

․ ․ ․ Էֆէնտի․

Կը խնդրեմ որ բարեհաճիք ներփակեալ գրութեան պատճէնը հրա-

տարածելու շնորհ ընել, զոր առ Ս. մեն. Ս. Պատրիարք Հայրն ուղղած եմ։

Ընդունեցէք, ... էֆէնտի, մեր անկեղծ շնորհակալիքը, զոր այժմէն կը ներկայացնեմք Ձերդ Մեծապատուութեան։ Մնամ յարգանօք

14 Նոյ. 1874 Աւետաւէտ Յովհաննէսեան

Մայր—վարժարան

Ամենապատիւ Ս. Պատրիարք Հայր՝ Նախագահ Կրօնական Ժողովոյ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան։

Նորին Վեհափառութեան Ամենայն Հայոց Ս. Հայրապետին Պատկառելի Ժողովէդ և Ժողովոյդ ՚ի մէնջ պահանջած ձայնագրեալ շարականաց պատկերներէն մի քանին ըստ ամենայնի ընդ օրինակելով աշակերտացս կը ներկայացնեմք ձերդ Ամենապատուութեան, և կը խնդրեմք որ բարեհաճիք զայն առ Նորին Վեհափառութիւնն ուղղել. առեն՝ Թարգման կալ նաև մեր այն խնդրանաց թէ Նորին Վեհափառութիւնը շնորհ ընէ Հայկական երաժշտութեան, ու ձայնագրութեան խիկարէս հմուտ անձի մը զայն երթել տալով գիտել թէ՛ որչափ ուղիղ ու չուղ և քանի՛ մեծ խնամով ձայնագրել փոյթ տարած եմ, կէս նպատակի ունելով միշտ մանաւանդ խորագոյնս քննել ու հետազօտել երանաշնորհ Ս. Հեղինակաց յայնըս գրած չափերն և ըստ չափուցն յօրինած քաղցր եղանակներն, և այնպէս ՚ի յետին ժամանակըս առ անգիտութեան երաժշտական արուեստի մուտ գտած քմածին ու օտարախորթ եղանակներն և այլ կոշտ աղաւաղութիւններն խափան բառնալ կարի մեծ երկիւղածութեամբ և խորին զգուշութեամբ, որով առաւել քան որչափին է կը փայլին նոյն Ս. Հարց երաժշտութեան մասին ունեցած եռանդուն ջանքը, մեծաջան աշխատութիւնն՝ և խորին հմտութիւնը։

Եւ Հայկական երաժշտութիւնն իւր անդուգական քաղցրութեամբ ՚ի մասնաց գեղգեղուելու առեն՝ անշուշտ յոլորտ երկրի բարձր ՚ի գըլուխ պիտի պարծի ՚ի փառս Հայաստանեայց Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ, ՚ի պարծանս Հայազգի մանկանց նորին և ՚ի գովեստ անուան Նորին Վեհափառութեան, և տեղեկք յայնժամ ի լուր զմայլմամբ պիտի լսեն թէ Հայք քան զամենայն ազգս քաղցրանուագ եղանակօք կօրհնեն զանուն Եհեհավայն և Նորա փառքն ու անհատնելի անօրէնութիւններն կը գըրուատեն յոյժ արժանապէս։

Այլ թէ ամբողջ շարականին պարունակութիւնն ըստ ոճոյն գրութեանըն ընդ չափով հեղինակած են նորա նախնի Ս. Հեղինակներն, որ հիմն իսկ է նորա հոգեբղխիկ եղանակացն, ՚ի յայտ յանդիման ունելութիւն իւրաքանչիւր ձայնագրեալ պատկերին տակ դրած եմք նաև երգուած խօսքերն չափական բաժանմամբ։

Իսկ եթէ այն օրինակներն և բացատրութիւններն անբաւական համարուին զՆորին Վեհափառութիւնն համոզելու, պատրաստ եմ ընդունելու նորա հարցումներն ու դիտողութիւններն և ըստ ամենայնի պատասխանելու։

Խնդրելով, Ամենապատիւ Ս. Հայր, ընդունել մեր այս անկեղծ զգացմանց հաւաստին։ Մնամ Ամենապատուութեանդ ամենախոնարհ որդի

Աւետաւէտ Յովհաննէսեան

14 Նոյ. 1874

Մայր—վարժարան

... Խմբագրապետ էֆէնտի.

Ազգ. Կեդրոնական Ժողովոյ Ատենապետ Գեր. Տ. Խորէն Ս. Արքեպիսկոպոս Նար—Պէյ անցեալ օր բարեհաճեցաւ Գումգաբուի Մայր վարժարանին այց առնել։

Երկու ժամու չափ թէ՛ վարժարանին աշակերտաց ուսումնական քննութիւնը և թէ ուսմանց հիմնադիրը մանրամասնաբար քննեց, և գրաւոր վկայութեամբ գոհունակութիւն յայտնելէ զատ՝ իւր երկասիրութիւններէն ալ վարժարանի թանգարանին նուէր ըրկեց։

Այս կարգի հմուտ և ուսումնական անձանց վարժարանաց յաճախ յանկարծական այցելութիւններն անշուշտ մեծ օգուտներ կարտադրեն, որ անուրանալի է։ Հետևաբար պարտ կը համարիմ ինձ հրապարակաւ շնորհակալութիւն մատուցանել Ն. Սրբազնութեան։

Ուստի կը խնդրեմ... էֆէնտի, որ բարեհաճիք հրատարակել զայս ձեր ազգօգուտ լրագրոյն մէջ։

Գումգափու ***

15 Նոյ. 1875

Ինչպէս որ չորեքշաբթի աւուր թուով ծանուցած էինք, Հասան փաշա խանի Օտապաշի հանգուցեալ բարեյիշատակ Սարգիս աղա Գրիգորեանի յուղարկաւորութիւնը մեծ հանդիսիւ կատարեցաւ նոյն օրը ՚ի Ներկայութեան մէկ եպիսկոպոսի, քառասունի չափ վարդապետաց և քահանայից և 500 էն աւելի ժողովրդոց։

... Խմբագիր էֆէնտի.

Ըստ վերջին կամաց Հասան փաշա խանի Օտապաշի հանգուցեալ Մահտեսի Սարգիս աղա Գրիգորեանի և ըստ խնդրոյ ընտանեաց հանգուցելոյն, կ. Պոլսոյ նախկին Պատրիարք Ամեն. Խրիմեան սրբազան հանգուցելոյ Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ Մայր եկեղեցւոյ մէջ յառաջիկայ կիւրակէ, Նոյեմբեր 17։

Ի գիտութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան ծանուցանելով զայս,

14 Նոյ. 1874 Մնամք յարգանօք

ի Դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ

Մայր եկեղեցւոյ

Փ. Ատենադպիր Փ. Ատենապետ

Գէորգ Կարապետեան Մարկոս Յ. Ալաճաճեան

... Ցէր.

Դժուարութիւնները, ժամանակի կորուստը, ընդ ամին և անխուսափելի վնասները որոնք անպատրաստ ուսումնականէ պատանեաց արտասահմանի մէջ կը հանդիպին և կը խանգարեն նոցա հասնիլ իրենց նպատակին, քաջ ճանչելով, փափաքս է որ սրտով կ'փափագիմ՝ կարողութեանըս չափ, արտասահման երթալ անպատրաստ պատանեաց թէ՛ գիտական և թէ ընդհանուր զարգացմանը օգնական լինել։ Մինչև ցարդ հանգամանքներս չէին ներեր ցանկութիւնս հրապարակաւ յայտնելու և իրագործելու։ Այժմ, նա մանաւանդ որ Եւրոպական կրթութեամբ զարգացած ազգայիններս ալ կը քաջալերեն և ձեռնարկութեանս օգնական լինելու փափաք յայտնած և խօսք տուած են, ցանկութիւնս իրագործել կուզեմ և առայս պատճառաւ կը խնդրեմ ձեզ բարեհաճել ձեր պատուական թերթին մէջ հետևեալ յայտարարութիւնը հրատարակել։ Ընդունեցէք անկեղծ ողջոյնը

1874 Հոկտ. 15 Յ. ԱԲԵԼԵԱՆՑԻ

Ցիւրիխ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Զուիցերիոյ Ցիւրիխ քաղաքի համալսարանի և բազմարուեստեան դպրոցի (Պօլիտէքնիք) դասախօս, նահանգական դըպրոցի (Ճիմնազ) ուսուցիչ դօկտոր Յարութիւն Աբէլեանցը մտադիր է Ցիւրիխի մէջ դպրոց բանալ. Նորա նպատակն է ընդունել աշակերտներ, հայազգի [illegible] նիւթական պիտոյքը, պատրաստել նոցա թէ՛ Ցիւրիխի և թէ Գերմանիոյ վերոյիշեալ դըպրոցները մտնելու կամ ՚ի ձեռն միջին աստիճանի դպրոցի գիտութեանց սկզբունք և ընդհանուր զարգացումն տալ այն աշակերտացն որոնց ծնողք համալսարանական կրթութիւն չեն ցանկար։

Ընդունելու պայմանները փոյթ անձեռնկութիւն առնալ ցանկացողը թող բարեհաճի գրել Ցիւրիխ համալսարան, առ դօկտոր Յարութիւն Աբէլեանց։

Ե. Ռ. Գ.

Բարեգործական ընկերութեան Տնօրէն ժողովը պարտք կը համարի հրաւիրել ընկերութեան բոլոր անդամներն, որք կուզեն շարունակել իրենց անդամակցութիւնը, բարեհաճին ներկայ 1874 տարւոյ բաժանորդագինը վճարելով ընդունիլ իրենց անդորրագիրը Նիւզէլեան Պետրոս էֆէնտիի գրասենեակէն (Մեծ Հաւուշ խան թիւ 3 ի Ղալաթիա) մինչև տարւոյս վերջը, որպէս զի Ընդհ. Ժողովոյ գումարման օրը՝ ընկերութեան անդամոց ճիշդ թիւը յայտնի ըլլալով հիմնական կանոնադրութեան համաձայն հարկ եղած անօրէնութիւններն կարենան օրինաւորապէս որոշել։

Տնօրէն Ժողով Բարեգործական ընկերութեան (Նիւք)

1874 Նոյեմբեր 1

Ղալաթիա

ԹԱՏՐՈՆ ՕՍՄԱՆԵԱՆ

ԿԵԴԻԿ ՓԱՇԱ

Վարչութեան Յ. Էֆէնտի Վարդովեան

1874 Նոյ. 16 շաբաթ գիշեր ժամ 2 1/2

Դ. ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Առաջին անգամ ներկայանալի

ԻԼՏԻԶՕՆԵՍՏ

Թատերգութիւն երեք արար

Թարգմանութիւն Պ. Մ. Գարագաշեանի

ՁԱԽՈՐԴ ՕՐ ՄԸ

Կատակերգութիւն երկու արար

ԱԶԴ. —Այսաւասիկ թատերգութիւն մը, որ Եւրոպիոյ թատրոնաց մէջ մեծ ընդունելութիւն գտած եւ հայոց ՚ի թատրոնին մանկութեան քայլափոխներն բրած առեն քաղցր արդիւնք պատւորութիւն եւ թատրոնի նկատմամբ ուքանչելի գաղափարներ տուած է Թատերասէր հասարակութեան վըրայ։

Վստահ եմք որ թատերասէրք՝ գեղարուեստական խմբին կատարելութեան հասած ըլլալն իրենց ներկայութեամբը պիտի առաւել քաջալերելով Նորա մանկութեան առեն ներկայացուցած [illegible] հետ։

Սովորական գիները։

ԿԱՐԱՊԵՏ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ

ՏՕՔԹՕՐ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՈՒԹԵԱՆ

Պատիւ ունի իմացնելու յարգոյ հասարակութեան եւ իւր յարգելի յաճախորդաց, որ իւր բնակութիւնը փոխադրած է Հէհ սօքաղը (Եւիւ Բօլօնիկը) Ն° 9, ուր պիտի ընդունի առաւօտեան ժամը 9էն մինչև կէս օր, իսկ կէս օրէն ետքը ժամը երկուքէն մինչև ժամը 6։ Ըստ տաճկաց՝ առաւօտուն 3էն մինչև 7, կէս օրէն ետքը 9էն մինչև 1։ 10

ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՆ ԵՒ ՏԱՐԵՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ ԾՕԴՍՑԻՒ, ԱՏԱՄՆԱՑԱՒ ԵՒ ՈՏԻՑ ԿՈՇՏԵՐՈՒ

Պ. Գէորգ Էնաքօլօրեանց Ռուսիոյ ցի հայ բժիշկը, որ Բեդբայօրկի Ներքին գործոց նախարարութենէն վկայական առած և Խարքովի բըժշկութեան կայսերական ճեմարանին անդամ է, այս օրերս կ. Պոլիս եկած ըլլալով, պատիւ անձին կը համարի ծանուցանել կ. Պոլսոյ յարգոյ հասարակութեան թէ պատրաստ է վերոյիշեալ հիւանդութիւնները դարմանելու. Բերա Թէքքէի մօտ Զիւմպիւլ փողոց թիւ 1 իւր բնակարանը, ամեն օր ժամ 4էն մինչև 7, և ժամ 9էն մինչև 12։ Յիշեալ հայ բժիշկը քիչ ժամանակ պիտի կենայ ՚ի կ. Պօլիս։ 1

ԻԼԱՆ

Թօփհանէի ամիրէ իչին Մ. Ճէնկիլնաւ աէն Ինկիլթէրատա Եօրքշա շայրառ Լօնտր՝ Փաբրիքալըրն պիրինճի մալի օլմաք ուզերէ քօնթրաթ օլունուպ թէսլիմ խաւէնէսինի 7500 թանթար փօք քէօմիւրիւ միւնաքասայէ քօնըլաճաք պէհէր քանթարը 45 ղրուշա օլարաք թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ թըշրինի սանիի րուինին եիրմի պիրինճի փէնճշէնպիհ կիւնիւ դարարը դամլիսի վէրիլէճէկինտէն, ֆիւաթընըն թէնզիլի իլէ իլթամնա թալիպ օլանլարըն եէվմի մէզքիւրտէ Ցոլը չուրայի առքերիյէ կէլմէլերի։

13 Թըշրինի սանի 1874

Պապը Սէրասքերի

Գօմանյըք առըը թէնէքէ չէրիա, քըյէ 109550՝ իշպու թէնէքէնին 30000 դըյէսի հէման թէսլիմ օլունմաք ուզերէ տիր։ Զարֆը տախտի իչին առըը թէնէքէ չէրիա քըյէ 43500՝ Զարֆը խարիճի իչին առըը թէնէքէ չէրիա, քըյէ 60550՝ իշպու թէնէքէնին 5000 քըյէսի հէման թէսլիմ օլունմաք ուզերէ տիր։

Եէ քալտ քլէչ իչին առըը թէնէքէ չէրիա, քըյէ 31600՝ Օքլուք իչին առըը թէնէքէ չէրիա քըյէ 14100՝ Թապլըք աչէն չէրիա, քըյէ 120900՝ Քափսօլլուք նուհաս չէրիա, քըյէ 12,600՝

Թօփհանէի ամիրէ իչին լուզումի օլուպ միւպայեասը քըլընմաք միւնաքասայէ գօնըլան պալատէ մաբաքքամ նէտի քալէմ առըը թէնէքէ վէ աչէն վէ նուհաս չէրիալէրին պիրպիրի ուզերինէ պէհէր քըյէսի 20 ղրուշա օլարաք թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ թըշրինի սանիի րուինին ծնաօքուզունճու սալը կիւնիւ դարարը դամլիսի վէրիլէճէկինտէն ֆիւաթընըն թէնզիլի իլէ իլթիմէյէ թալիպ օլանլարըն եէվմի մէզքիւրտէ Ցոլը չուրայի առքերիյէ կէլմէլերի։

13 Թըշրինի սանի 1874

Պապը Սէրասքերի

Ալաճա թիրէ էնլի քօլանլըք չէրիա, արշըն 1, պէհէր արշընը 50 փարա։

Մօռ վէ ալաճա թիրէ էնլի քօլանլըք չէրիա, արշըն 1, 80 փարա։

Զաթալ քօլան վէ կէրկիլիկ քէթէն չէրիա, արշըն 1, 90 փարա։

Քօլանլըք տըրմըղը եաւն չէրիա, արշըն 1, 140 փարա։

Ասաքիրի շահանէ Սաւաճհանէս անպարընա պիր սէնէ զարֆընտա լուզումի օլանքճա ալընմաք ուզերէ միւնաքասայէ գօնըլան պալատէ մաբաքքամ աէօրտ քալէմ էշեա ֆիաթը մաբաքքամէլերի իլէ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ թըշրինի սանիի րուինին օն աէքիզինճի փազար էրթէսի կիւնի քարարը գամլիսի վէրիլէճէյինտէն իլթա իլթմէյէ թալիպ օլանլարըն եէվմի մէզքիւրտէ Ցոլի չուրայի առքերիյէ կէլմէլերի։ Պապը Սէրասքերի

12 Թըշրինի սանի 1874

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՆՈՐ
ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Յօրինեաց Ա. Ս. Սուրէնեան

Կը ծախուի Հայ գրավաճառաց քով, եւ մանաւորապէս Արամեան գրատունն ու Մէրճանը Պաղտասար աղայի գրավաճառանոցը. գին մէկ ու կէս ֆրանք. Շատ գնողներու համար զեղչ կըլլայ ։

Այս գործնական քերականութեան ուսուցանելու մեթոտը բոլորովին նոր է, եւ մինչեւ ցարդ հրատարակուածներուն վրայ ալ առաւելութիւններն ունի, որ հեղինակը՝ ինչպէս յառաջաբանին մէջ կըսէ, փորձառութեամբ կատարելագործած է իր գրութիւնը ։ Ասկէց զատ մէջը գրուած բաղդատութիւն հրահանգաց մեծ մասը Ս. Գրքէն քաղուած են, որով ուսանողք չեն կարօտիր լուծման եւ թարգմանութեան համար ալ ուրիշ դասագիրք գործածելու ։

Ազգ. վարժարանաց պատուարժան տեսուչներուն եւ դասատուաց ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք այս կարեւոր դասագրքին վրայ ։

ՀԱԶԱՐ ԵՒ ՄԻ ԱՌԱԿԱՒՈՐ ԲԱՆՔ

Ի Գաբրիէլ Արք Եպիսկոպոսէ Այվազեան

Կեդրոնատեղի, Գրատուն Փարիզու Ցակոբեան խան թիւ 13 ('ի Զաքմաքճըլար եօքուշու թիւ 6)։

Կը ծախուի ամէն գրավաճառաց քով եւ մանաւորապէս Արամեան Պաղտասար աղայի գրատունը ('ի Մէրճան չարշը թիւ 29)։

Գին հատին 2 ֆրանք թղթեայ
» » 3 » կազմեալ
» » 3 » 50 կաշեկազմ

ՏՕՄԱՐ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ
1874 — 1875

ԱՌԱՋԻՆ ՆՈՒԷՐ ՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ
ՀԱՏՈՐ ԱՌԱՋԻՆ

Աշխատասիրեաց Տ. Սրբուհի Ա. Երիցեանց
Տպեալ 'ի Տփխիս
1874

Այս կարեւոր եւ հմտալից գործը մայրաքաղաքիս ամէն Հայ գրավաճառաց քով կը գտնուի. գին 25 ղրշ։

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԽԻԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
Կ. ՊՕԼԻՍ ՃԻՆԻԼԻ ԽԱՆ

ԳԵՂԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ԴՊՐՈՑ ՓԱՐԻԶԻ
ԱՐԾԱԹԷ ՇՔԱԴՐԱՄ
Է. ԿԻՒՅՕ

ԿՈՒՊՐ (ԳԱԹՐԱՆ) ԿԻՒՅՕԻ

ՀՆԴՈՒԿ ԹԱՆՁՐԱՑԵԱԼ

Դ. Կիւյօ յաջողեցաւ կուպրին անտանելի դառնութիւնն ու կծուութիւնն անհետացնելու եւ խիստ զիլալոյծ ընելու ։ Այս յաջող գիւտէն օգուտ քաղելով կուպրի թանձր հեղուկ մը կը շինէ, որ փոքր քանակութեան մէջ բազում ներգործիչ սկզբունք կը պարունակէ ։ Ըստ որում Կիւյօի կուպրը՝ հասարակ կպրաջուրին ամէն օգուտներն ունի առանց անպատեհութիւններն ունենալու ։ Բաւական է սուրճի գդալ մը լցնել գաւաթ մը ջուրի մէջ, եւ գերազանց կպրաջուր մը ձեռք կը բերուի առանց անախորժ համի ։ Այս կերպով ամէն մարդ կրնայ ինքնին կպրաջուր շինել պէտք եղած միջոցին, ուզածին չափ թեթեւ կամ զօրաւոր, որով թէ՛ ժամանակի խնայութիւն, եւ թէ՛ փոխադրութեան դիւրութիւն կունենայ, եւ կուպրի անհաճոյ գործածութենէն ալ ազատ կը մնայ ։

Կիւյօի կուպրը, հարբուխի, թոքատապից հիւանդութեան (պրոնշիթ), հազի եւ այլ լանջային հիւանդութեանց մէջ ուրիշ ամէն հեղուկ դեղերու տեղն օգտակարապէս կը բռնէ. համաճարակ հիւանդութեանց ժամանակ ալ քոլերայի, փորլուծութեան, տենդի եւ ուրիշ այս տեսակ հիւանդութեանց դէմ շատ օգտակար ըլլալը մանաւորապէս վկայուած է բժիշկներէն ։

Վերջապէս մեծ յաջողութեամբ կը գործածուի

ԹՈՔԱԽԱՑԻՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
ԹՈՔԱԽՏԻ
ՀԱՐԲՈՒԽԻ
ՀԱԶԻ
ԿՈՒՐԾՔԻ ԳՐԳՌՈՒԹԵԱՆ
ՓՈՂԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
ՓԱՄՓՈՒՇՏԻ ԳՐԳՌՈՒԹԵԱՆ դէմ։

Ամենէն առաջ Պրիւսէլի եւ յետոյ ամէն տեղ եղած փորձերէ հաստատուած է որ կուպրը՝ թոքախտ եւ թոքատապից հիւանդութիւն ունեցողներուն խիստ օգտակար է ։ Թոքախտը չբժշկեր, բայց հիւանդներուն մեծ սփոփանք եւ հանգստութիւն կու տայ. զանոնք հոգ եղող հազը կը դադրեցնէ, եւ շատ անգամ հիւանդներուն կեանքը կերկնցնէ ։ Այսչափը միայն բաւական է հիւանդաց ուշադրութեանն արժանի ընելու այս դեղը ։ Բայց պէտք է լաւ հասկցուիլ, որ այս դեղը մանաւանդ հիւանդութեան նոր սկսած ժամանակը պէտք է գործածել ։ Թեթեւ հարբուխ մը կրնայ թոքատապից հիւանդութեան փոխուիլ այս պատճառաւ, մէկը հազալ սկսելուն պէս այս դեղը պէտք է առնու, որպէս զի աւելի օգուտ քաղէ ։ Կուրծքի տկարութիւն ունեցողներէն շատերը կրծախտ ունենալնին չեն գիտեր եւ շատ անգամ ինքզինքնին հարբուխ կամ թեթեւ թոքատապից ունեցած կը կարծեն երբոր թոքախտն արդէն սկսած է ։

Փարիզի եօթն հիւանդանոցաց, ինչպէս նաեւ Պրիւսէլի, Վիեննայի եւ Լիզպոնի մէջ Կիւյօի կուպրով փորձեր եղան եւ խիստ յաջող ելան ։

Անուանի բժշկական Սէքարէլ լրագրին մէջ Տօքթոր Ֆէօմբորձի ըրած դիտողութիւնները .

«Պրիւսէլի մէջ Պ. Տ... 47 տարեկան, եօթն տարիէ 'ի վեր թոքատապից հիւանդութիւն ունենալով, վերջին ծայր տկարացած էր ։ Դեղերէ ձանձրացած ըլլալով, մեծ դժուարութեամբ յանձն առաւ Կիւյօի կուպրը փորձել, քանի մ'աւուր մէջ մարմնական զօրութիւնն աճեցաւ, հազը քիչցաւ, եւ վեց շաբաթ գործածելէն ետեւ բոլորովին դադրեցաւ . երեք ամիսէն ալ կատարելապէս բժշկեցաւ . Պ. Տ.. մինչեւ հիմա կը գործածէ այս դեղը, եւ երդում կընէ որ բնաւ չպիտի թողու ։

Դարձեալ .

«Պ. Զ.. 45 տարեկան, չորս տարիէ 'ի վեր թոքախտ եղած էր, բերնէն յաճախ եւ առատ արիւն եկած էր, վերջապէս մահամերձ վիճակի մէջ էր ։ Կիւյօի կուպրը առաւ, եւ կարծես հրաշք գործեց հիւանդին վրայ ։ Տարիէն աւելի է որ կը գործածէ, եւ հազը գրեթէ բոլորովին դադրած է ։ Չեմ ըսեր որ այս դեղը Պ. Զ.. ի թոքախտը կատարելապէս պիտի բժշկէ, բայց տարակոյս չկայ որ անոր կեանքը պիտի երկարեցնէ ։

»Պէտք է աւելցնել, որ Կիւյօի կուպրին գործածութիւնը շատ պարագաներու մէջ ուրիշ բուսական տաք հեղուկներ գործածելու հարկ չթողուր ։

Կիւյօի կուպրին ամէն մէկ շիշը կրնայ տասներկու լիտրի չափ կպրաջուր շինել ։

ԱԶԴ

Կիւյօի կուպրին շատ ծախուիլն որ իր օգտակար յատկութեանց ապացոյց մ'է, բազմաթիւ նմանողութեանց եւ խարդախեալ բաղադրութեանց առիթ տուած է, ինչպէս որ բազմաթիւ ճարտար քիմիագործներու քննութիւններէն հասկցուած է ։

Զգուշելով բարոյական պատասխանատուութիւն մը վրաս բերել, որ ինձ չվերաբերիր, կը յայտնեմ թէ ես մի միայն իմ շինած բաղադրութեանս հարազատութիւնն ու լաւութիւնը կ'երաշխաւորեմ ։ Ըստ որում գնողները պէտք է որ շիշին վրայի կանանչ պիտակին եւ անոր պարանոցին փաթթուած երիզին վրայ հետեւեալ ստորագրութիւնը պահանջեն ։

Կը գտնուի Բէյրա եւ Կ. Պոլիս Քանզիւք եղբարց, Վէլիցի եւ Գասապեանի դեղարաններէ ։

ՃԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՍԻՆԿԷՐ
Մէնիւֆէքչըրինկ Քօմփընի
ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅԻՑ
ՍԻՆԿԷՐԻ

Որք ամենէն պարզ, ամենէն դիմացկունն ու ամենէն լաւագոյնն են 'ի գործածութիւն
Ընտանեաց,
Կար կարող կանանց,
Դերձակաց,
Կօշկակարաց,
Եւ այլ արհեստաւորաց,
Ամեն տեսակ կարերու համար վաճառման միակ գին ։
Ընկերութիւնը գործակատարներ կը խնդրէ Եգիպտոսի, Սիւրիոյ եւ ուրիշ արեւելեան երկիրներու մէջ ։

Աւելի տեղեկութեան համար պէտք է դիմել առ Սինկէր ընկերութեան կեդրոնական գրասենեակը 'ի Լոնտրա Ֆօսթէր Լէյն Չիբսայտ 39 ։

Այս լրագիրը շաբաթը երեք անգամ կը հրատարակուի, երկուշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը ։ Բաժանորդագրութեան տեղերն են Կ. Պոլիս Ճինիլի խան վերի յարկը թիւ 15 Մասիսի խմբագրատուն

Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոգաբարձուաց անձինքները ։

ԻԶՄԻՐ. Ստեփան աղա Տէօլէեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խաչոյ էֆ. Լուսինեան.
ՊՐՈՒՍԱ. Ստեփան աղա Թանկէրեան.
ԹԷՔԻՐՏԱՂ. Յովակիմ աղա Ուզունօղլեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Խաչատուր Քաղալըմանեան.
ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատուելի Ջաքարեան.
ՎԱՆ. Կարապետ աղա Նաթանեան.
ՄՈՒՇ. Մկրտիչ աղա Փօթիկեան.
ԵԱՏ. Մ. աղա Խաչիկեան.
ՅՈԶՂԱՏ. Մկրտիչ աղա Աչճեան.
ՀԱԼԷՊ. Նիկողայոս աղա Տէր Մարգարեան.
ԵՐԶՆԿԱՅ. Թադէոս աղա Բաղրատունի.
ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐ. Կարապետ աղա Վարդանեան

Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրողք ալ ուղղակի այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան թղթակցիլ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE INSURANC COMPANY
ՆՈՐԹ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ
Լոնտրայի եւ Էտինպուրկի ապահովութեան ընկերութիւն Անգ. Լր.

Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	2,000000
Վճարեալ դրամագլուխ	250,000
Պահեստի դրամ հրդեհի ճիւղէն գոյացեալ	396,000—846,000
1872ին հրդեհի զուտ հասոյթը	794,000

NORTHERN ASSURANCE COMPANY
ՆՈՐԹԸՐՆ
Լոնտրայի եւ Էպէրտինի ապահովութեան ընկերութիւն Անգ. Լր.

Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	2,000000
Վճարեալ դրամագլուխ	100,000
Պահեստի դրամ հրդեհի ճիւղէն գոյացեալ	230,000—330,000
Զուտ հասոյթ 1872ի	270,000

Ստորագրեալք իրենց բազմաթիւ յաճախորդաց եւ այս քաղաքիս ընդհանուր հասարակութեան կը ծանուցանեն որ իրենք վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց միացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի դրութեան մը մէջ կը գտնուին, որով հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանեն ։

Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց մէջ համեմատական բաժանում մը, եւ այսպէս ապահովութեան եւ դիւրութեան աւելնալովը՝ ընկերութիւնս ալ կրնայ աւելի մեծագումար ապահովութիւն բանողներու ինքզինք ներկայացնել ։

Գրեթէ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնան ընդունուիլ ինչպէս Բէրայի Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ մէջ, նոյնպէս մօտակայ քաղաքները գիւղերը եւ գաւառները ։

Գիներուն եւ աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել Միացեալ ընկերութեանցս գրասենեակը Ղալաթիոյ Բէրչէմպէ բազարի մօտ Նշանեանի խան թիւ 5 ։

Միակ գործակատար
Վ. Թ. ՍԹԻՒԱՆ